

Тарас Демчук

аспірант 1 року навчання спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль, Україна

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: КОГНІТИВНИЙ КОМПОНЕНТ

Розкрито сутність формування управлінської компетентності у здобувачів вищої освіти. Охарактеризовано структуру професійної компетентності та вказано на значущість когнітивного компонента у майбутній педагогічній діяльності.

Ключові слова: *управління освітою, компетентність, здобувачі вищої освіти.*

Основна освітня програма у будь-якому виді освіти спрямована на вирішення завдань формування компетентного фахівця. Кожен її елемент у теоретичній та практичній підготовці націлений на досягнення ефективних професійних результатів. Відповідно виникає потреба у дослідженні педагогічних умов, за яких будь-який сукупний елемент освітньої програми оптимально виконує певні функції. У контексті цього дослідження інтерес представляють педагогічні умови формування когнітивного компонента готовності майбутніх фахівців до педагогічної діяльності. Особливе місце приділяється становленню у майбутніх фахівців цілісного сприйняття майбутньої професійної діяльності та власної діяльності в ній, здатності до прийняття самостійних відповідальних рішень, постійного професійного саморозвитку та вдосконалення.

Під професійною педагогічною компетентністю майбутнього фахівця в даній статті розумітимемо інтегративну характеристику суб'єкта діяльності, в якій відображено вимоги до володіння ними професійними знаннями, вміннями, а також до його особистісних якостей, ціннісних орієнтацій, що є потенційно важливими для здійснення ефективної педагогічної діяльності.

Досліджуючи структуру професійної компетентності, науковці вказують на значущість когнітивного компонента. Формування когнітивного компонента професійної компетентності здобувача ЗВО є важливим етапом професійного становлення майбутнього педагога [1].

Аналіз визначень когнітивного компонента професійної компетентності у сучасній науковій педагогічній літературі дозволив виявити різні підходи для її розгляду. Результатом рефлексивного осмислення поглядів відомих нам авторів стало виведене нами робоче визначення когнітивного компонента професійної педагогічної компетентності бакалавра, який розглядається нами як ціннісне, дієве знання про функціональні види діяльності педагога, готовність застосовувати їх у майбутній педагогічній діяльності.

За усвідомлене та осмислене набуття знань, їх перетворення в уміння та навички, здатність застосування їх у реальній діяльності відповідає саме когнітивний компонент професійної педагогічної компетентності.

Такий підхід до знань, що є основою когнітивного компонента професійної компетентності, дозволяє говорити про їхній дієвий характер. Під дієвим знанням ми розуміємо таке знання, яке здобуває учнями самостійно, за допомогою педагога або у його супроводі, але не отримано від нього у готовому вигляді. Дієве знання також пов'язане з продуктивними способами діяльності здобувачів, орієнтоване на його актуалізацію у практиці професійної педагогічної діяльності [2]. Це означає, що знання, які набувають майбутні педагоги, повинні мати особистісно-значиму, ціннісну основу. Знання теорії, фактів, законів, що набуваються в процесі навчання не є для здобувача цінними власними силами. Ці знання необхідні, щоб, закінчивши ЗВО, стати компетентнішим фахівцем, мати конкурентні переваги на ринку праці та побудувати успішну професійну кар'єру.

Таким чином, здобувачі вищої школи орієнтовані не просто на механічне збільшення знань, але й на розуміння того, які знання йому необхідні для здійснення майбутньої професійної діяльності, та як практично використовувати ці знання, щоб ця діяльність була найбільш ефективною та успішною.

Список використаних джерел

1. Олексієнко О., & Розказов А. Розвиток управлінської компетентності здобувачів вищої освіти. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 2021. №1 (100).

2. Керекеша-Попова О. В. Формування управлінської компетентності майбутніх інженерів-педагогів у процесі професійно-педагогічної підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Бердянськ, 2020. 317 с.

Христина Дудар

здобувач першого рівня вищої освіти,
спеціальність 231 Соціальна робота,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Ольга Главацька

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна